

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒/๒๕๕๘

วันที่ ๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๘

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง สรุปข้อเท็จจริงจากคำร้อง และเอกสารประกอบได้ ดังนี้

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ไว้ในทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๕๖ ครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองตามนัยมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ในวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ต่อมาพรรคชาติประชาชนได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ดังนี้ ๑) เปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรค ข้อ ๔๓ ข้อ ๔๔ และข้อ ๔๕ และเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคเพิ่มเติมตามมติที่ประชุมใหญ่สามัญพรรค ครั้งที่ ๑/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ และอยู่ระหว่างการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับองค์ประชุมของการประชุมใหญ่ครั้งดังกล่าว ๒) ส่งทะเบียนสมาชิกตามมาตรา ๒๕ จำนวน ๕,๖๖๕ ราย และอยู่ระหว่างการตรวจสอบความถูกต้องของใบสมัครสมาชิกพรรคชาติประชาชน ๓) แจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชนจำนวน ๕ สาขา คือ สาขาลำดับที่ ๑ จังหวัดระยอง สาขาลำดับที่ ๒ จังหวัดระนอง สาขาลำดับที่ ๓ จังหวัดน่าน สาขาลำดับที่ ๔ จังหวัดเพชรบูรณ์ และสาขาลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธร

ต่อมาพรรคชาติประชาชนได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๗ ขอดอนเรื่องการจัดตั้งสาขาพรรค
ลำดับที่ ๓ จังหวัดน่าน

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มอบให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด
ที่เกี่ยวข้องตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ซึ่งปรากฏข้อเท็จจริงว่า
สาขาลำดับที่ ๑ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดระยอง รายงานว่า มีผู้เข้าร่วมประชุม
จำนวน ๕๗ คน สาขาลำดับที่ ๒ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดระนอง รายงานว่า
สมาชิกพรรคชาติประชาชนได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๒
ณ บ้านเลขที่ ๕๘/๑ หมู่ที่ ๔ ตำบลบางพระเหนือ อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดระนอง ไม่ใช่บ้านเลขที่ ๑๕๕
หมู่ที่ ๑ ตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง ตามที่ปรากฏในรายงานการประชุม สาขาลำดับที่ ๔
สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเพชรบูรณ์ รายงานว่า มีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน ๘๐ คน
สาขาลำดับที่ ๕ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดยโสธร รายงานว่า ได้สอบปากคำ
ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นประธานสาขาพรรค (นายคำพันธ์ ทวีกัน) รองประธานสาขาพรรค เลขานุการ
สาขาพรรค และผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ จำนวน ๑ คน คือ
นายบุญมี พิณฑุมา บุคคลทั้งหมดให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า เป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชนและ
ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชนลำดับที่ ๕ แต่มีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ ๑๕ คน
ไม่ใช่ ๕๗ คน ตามรายงานการประชุม ส่วนรายชื่ออีก ๓๐ กว่าคน นายคำพันธ์ ทวีกัน ได้ไปเอารายชื่อ
ประชาชนตามหมู่บ้านต่าง ๆ ในอำเภอมหาชนะชัย ก่อนที่จะมีการประชุมและส่งรายชื่อดังกล่าวไปให้
พรรคชาติประชาชน ซึ่งนางพิมล บุตรดาเพ็ง นายสัมฤทธิ์ ประกอบสุข และนายบุญรอด ถนอมบุญ
ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่ได้สมัครเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน และไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้ง
สาขาพรรคชาติประชาชน ส่วนลายมือชื่อที่ปรากฏในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรค
ไม่ใช่ลายมือของตน นายทวี น้อยใส ให้ถ้อยคำว่ามีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ ๒๐ คน โดยคิดว่าเป็นการประชุม
เรื่องหม้อดิน นายเสริม บุตรดาเพ็ง ให้ถ้อยคำว่ามีเคยเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน แต่ได้เข้าร่วม
ประชุมเมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ มีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ ๑๕ คน และได้มอบสำเนา
บัตรประจำตัวประชาชนและสำเนาทะเบียนบ้านให้กับเจ้าหน้าที่ของพรรค จำนวน ๑ ชุด นางเรียน

เพ็ชแสวง นายสุค ทวีจิตร นางเขียน คัชกรณ และนางลำไย สายสวาท ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่เป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน และไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ส่วนลายมือชื่อที่ปรากฏในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคเป็นของตนจริง โดยที่นายคำพันธ์ ทวีกัน นำนามาให้ลงลายมือชื่อที่บ้าน และนายณรงค์ คงสมบัติ ให้ถ้อยคำว่าเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน และไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ส่วนลายมือชื่อที่ปรากฏในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคเป็นของตนจริงโดยที่นายคำพันธ์ ทวีกัน นำนามาให้ลงลายมือชื่อที่บ้าน

นายทะเบียนพรรคการเมืองใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๗ ให้หัวหน้าพรรคชาติประชาชนชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ต่อมาวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๔๗ พรรคชาติประชาชนได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า การจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธร ได้สอบถามไปทางนายคำพันธ์ ทวีกัน แล้ว ปรากฏว่ารายชื่อทั้งหมดเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน แต่ที่ไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคเนื่องจากอยู่ต่างอำเภอไม่สะดวกในการเดินทางและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย ซึ่งแต่ละคนก็ได้มอบหมายให้นายคำพันธ์ ทวีกัน ไปดำเนินการเองทั้งสิ้น และได้ลงลายมือชื่อในแบบฟอร์มแล้วทุกคน ซึ่งกรณีดังกล่าวถือว่าเป็นการดำเนินการถูกต้องตามข้อบังคับพรรคแล้ว

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้พิจารณาแล้วเห็นว่า พรรคชาติประชาชนอยู่ระหว่างการดำเนินการตามมาตรา ๒๕ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ การพิจารณาข้อเท็จจริงต่าง ๆ ต้องรอบคอบและละเอียดถี่ถ้วน ซึ่งจะมีเหตุให้ยุบเลิกพรรคการเมืองได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ของกฎหมายเดียวกัน จึงเสนอนายทะเบียนพรรคการเมือง มอบให้พนักงานสำนักกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติไปตรวจสอบข้อเท็จจริงดังกล่าวเพิ่มเติมก่อนที่จะนำเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองเพื่อพิจารณาต่อไป พนักงานการเลือกตั้งที่ได้รับมอบหมายให้ไปสอบข้อเท็จจริงได้เดินทางไปตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ ที่จังหวัดยโสธร ปรากฏว่า จากการสอบปากคำ นายคำพันธ์ ทวีกัน นายคำพันธ์ ทวีกัน ให้ถ้อยคำว่าเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ มีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ ๒๐ คน ส่วนบุคคลอื่นได้นำรายชื่อตามหมู่บ้านต่าง ๆ ก่อนที่จะมีการประชุมแล้วส่งให้ทางพรรคชาติประชาชน ส่วน นายพง พวงมาลัย นายลิขิต สืบสุโท นายเสาร์ พุดเพราะ

นางบุญจันทร์ รัตนวงศ์ นายนิคม แก้วมาศ นายอรุณ ศรีแก้วกุล และนายหนู บุญช่วย ให้ถ้อยคำ สอดคล้องกันว่า ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน ไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ ลายมือชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุมเป็นลายมือของตนจริง แต่ได้ลงไว้ก่อนที่จะมีการประชุมโดยนายคำพันธ์ ทวีกัน ประธานสาขาพรรค เป็นผู้นำมาให้ลงลายมือชื่อ ที่บ้าน สำหรับนายสมบุรณ์ ปานกลาง และนายสมยงค์ แสงรุ่ง ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่เคยสมัคร เป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน ไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ และลายมือชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรค ก็ไม่ใช่ลายมือชื่อของตน และนางมะลิ ทวีกัน ให้ถ้อยคำว่า ไม่เคยสมัครเป็นสมาชิกพรรคชาติประชาชน แต่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ ที่มีลายมือชื่อในบัญชีลายมือชื่อผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคไม่ใช่ลายมือชื่อของตน

ข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔๕ กำหนดว่า เมื่อคณะกรรมการบริหารพรรค ได้อนุมัติให้ท้องที่ใดหรือเขตเลือกตั้งใดตั้งสาขาพรรคได้ ให้มีหนังสือแจ้งต่อตัวแทนของสาขาพรรคนั้น ตามข้อ ๔๔ (๒) เพื่อดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคเป็นครั้งแรกภายในสามสิบวัน และเมื่อสาขาพรรคได้ประชุมสมาชิกเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคแล้ว ให้แจ้งให้สำนักงานใหญ่พรรค ทราบภายในสามสิบวัน เพื่อให้หัวหน้าพรรคแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในสิบห้าวัน เพื่อดำเนินการตามกฎหมายต่อไป และการประชุมสาขาพรรคดังกล่าวต้องมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่า ห้าสิบคนขึ้นไป จากการตรวจสอบของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดยโสธร และพนักงานสำนักกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ ปรากฏว่า การจัดตั้งสาขา พรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔๕ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงได้นำเรื่องการดำเนินกิจการของ พรรคชาติประชาชน เข้าพิจารณาในที่ประชุมคณะกรรมการด้านกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียง ประชามติ ครั้งที่ ๑๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๗ โดยมติที่ประชุมมีความเห็นว่าการ จัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ ไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรคเห็นควร เสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ ซึ่งทำให้ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่จัดตั้งพรรคชาติประชาชนมีสาขาไม่ครบภาคละหนึ่งสาขาตามที่

กำหนดไว้ในมาตรา ๒๕ เห็นควรเสนอนายทะเบียนพรกการเมืองยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้สั่งยุบพรรคชาติประชาชน และดำเนินคดีแก่หัวหน้าพรรคชาติประชาชน ฐานแจ้งข้อความอันเป็นเท็จแก่เจ้าพนักงาน

นายทะเบียนพรกการเมืองได้พิจารณาแล้ว ไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ ทำให้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรกการเมืองรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคชาติประชาชนไม่มีสาขาพรกการเมืองภาคหนึ่งสาขา และโดยที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรกการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ กำหนดให้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรกการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีอยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรกการเมืองอย่างน้อยภาคหนึ่งสาขา นายทะเบียนพรกการเมืองได้รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคชาติประชาชน เมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๔๖ ครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรกการเมืองได้รับจดทะเบียนการจัดตั้ง คือ ภายในวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ซึ่งภายในกำหนดเวลาดังกล่าวพรรคชาติประชาชนยังไม่มีสาขาพรกการเมืองอย่างน้อยภาคหนึ่งสาขา เมื่อพรรคชาติประชาชนไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรกการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรคชาติประชาชน ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรกการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

นายทะเบียนพรกการเมืองจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรกการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน

พรรคชาติประชาชน โดยนายพรประทาน ไชยรัชต์ หัวหน้าพรรคชาติประชาชน มีหนังสือชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๔๗ ชี้แจงว่า พรรคชาติประชาชนได้ดำเนินการประชุมสาขาพรรคตามข้อบังคับพรรคแล้ว ต่อมาในการประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ พรรคชาติประชาชนได้มีมติเป็นเอกฉันท์ให้แก้ไขข้อบังคับพรรค ข้อ ๔๕ ซึ่งเดิมกำหนดให้มีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าห้าสิบคนขึ้นไป โดยแก้ไขเป็นให้มีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่ายี่สิบห้าคนขึ้นไป ซึ่งได้แจ้งให้นายทะเบียนทราบ เมื่อวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗

จากนั้น วันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ พรรคชาติประชาชนได้รับแจ้งให้จัดส่งเอกสารและชี้แจงเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน โดยให้จัดส่งเจ้าหน้าที่ที่เข้าใจในเรื่องการเรียงลำดับเลขที่สมาชิกพรรคไปพบด้วย เพื่อชี้แจงให้เกิดความชัดเจนซึ่งพรรคชาติประชาชนได้มีหนังสือถึงนายทะเบียนพรรคการเมืองชี้แจงเกี่ยวกับการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน พร้อมสำเนาหนังสือแสดงความจำนงเพื่อขอตั้งสาขาพรรคทั้ง ๕ สาขา อีกทั้งได้มอบหมายให้นางจุฬารัตน์ ศรีอินทร์ รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการพรรคมาชี้แจงเพิ่มเติมด้วย พรรคชาติประชาชนได้มีหนังสือชี้แจงครั้งสุดท้ายไปยังนายทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ ในวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๗ จึงได้มีหนังสือเตือนนายทะเบียนพรรคการเมืองเกี่ยวกับการรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคชาติประชาชน และสาขาพรรค ต่อมานายทะเบียนพรรคการเมืองได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ แจ้งไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ และชะลอการพิจารณาเพื่อตอบรับหรือไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคชาติประชาชน

กรณีที่นายทะเบียนพรรคการเมืองไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ เพราะพรรคชาติประชาชนไม่ได้ปฏิบัติตามข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔๕ นั้น เนื่องจากพรรคชาติประชาชนเป็นพรรคเล็ก ๆ ไม่มีงบประมาณที่จะมอบให้แก่สาขาพรรค เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามข้อบังคับฯ ได้ เมื่อปรากฏว่าสาขาพรรคมีขอบเขตและงบประมาณในวงจำกัดก็ได้พยายามที่จะปฏิบัติตามข้อบังคับโดยการผ่อนปรนไม่ให้สมาชิกต้องได้รับความลำบากจนเกินไป แต่มีวัตถุประสงค์และเจตนารมณ์ที่จะเลือกตั้งกรรมการสาขาพรรคให้ถูกต้องและเป็นไปตามกฎหมาย นอกจากนั้น การประชุมครั้งแรกของสาขาพรรคที่กำลังจะก่อตั้งขึ้น ย่อมไม่มีความถนัดและไม่เข้าใจในตัวบทกฎหมายตามที่พรรคชาติประชาชนได้แนะนำ พร้อมทั้งกำหนดแนวทางปฏิบัติ ขั้นตอน หลักเกณฑ์ และวิธีการดำเนินการไว้โดยละเอียด และให้ปฏิบัติตามโดยเคร่งครัดอีกด้วย พรรคชาติประชาชนมิได้ล่วงรู้ถึงการกระทำของนายคำพันธ์ ทวีกัน ผู้ทำหน้าที่ประธานสาขาพรรค จนเมื่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหนังสือสอบถามจึงได้ทราบเรื่องราว

จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด ดังนี้

๑) ตามมติของที่ประชุมคณะกรรมการด้านกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ ครั้งที่ ๑๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๗ ที่มีความเห็นว่าการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน

ลำดับที่ ๕ ไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรค เห็นควรเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ โดยใช้ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดยโสธร และเจ้าพนักงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ๒ คนที่เดินทางไปสอบสวนเพิ่มเติม ซึ่งวิเคราะห์ได้ว่าเป็นข้อมูลอันเป็นเท็จ มติที่ประชุมดังกล่าวจะชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

๒) เจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดยโสธร และเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ๒ คนที่เดินทางไปสอบสวนเพิ่มเติม มิได้ดำเนินการสอบสวนโดยสุจริตและยุติธรรม ทั้ง ๆ ที่มีเอกสารอยู่ในความครอบครองและสามารถตรวจสอบได้แต่ไม่ตรวจสอบจนในที่สุดได้รายงานอันเป็นเท็จต่อผู้บังคับบัญชา เป็นเหตุให้ที่ประชุมฯ มีมติตามข้อ ๑) เจ้าหน้าที่ดังกล่าวสมควรจะได้รับการพิจารณาโทษหรือไม่ ประการใด

๓) การที่นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาข้อมูลอันเป็นเท็จจากเจ้าหน้าที่ตามข้อ ๒) จนเป็นเหตุให้สั่งไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ และส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญขอให้สั่งยุบพรรคชาติประชาชน จะเป็นการยื่นคำร้องอันเป็นเท็จต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือไม่ ประการใด

๔) การไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับพรรคชาติประชาชน โดยที่ไม่มีเจตนาและไม่ล่วงรู้หรือรู้เห็นเป็นใจกับการปฏิบัติของผู้ที่ทำหน้าที่เป็นประธานสาขาพรรคชาติประชาชนนั้น หัวหน้าพรรคจะมีความผิดฐานบกพร่องต่อหน้าที่ หรือจะมีความผิดฐานแจ้งข้อความอันเป็นเท็จแก่เจ้าพนักงาน หรือไม่ ประการใด

๕) ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับพรรคชาติประชาชนในการเตรียมการเลือกตั้ง ผู้ใดจะรับผิดชอบ นายทะเบียนพรรคการเมือง ได้มีคำร้องเพิ่มเติม ลงวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๔๘ ซึ่งแจ้งว่าการดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดยโสธร และของพนักงานสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นไปด้วยความสุจริต และยุติธรรม โดยผู้ให้ถ้อยคำทุกคนได้ลงลายมือชื่อด้วยตนเอง และยืนยันว่าไม่ได้โดนบังคับ หรือข่มขู่แต่ประการใด ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองได้พิจารณาข้อเท็จจริงต่าง ๆ ตามที่ได้รับรายงานจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดยโสธร และจากพนักงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งอย่างรอบคอบ และได้ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการด้านกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติแล้ว จึงได้ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาสั่งยุบพรรคชาติประชาชน

กรณีการไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับพรรคชาติประชาชน โดยที่ไม่มีเจตนาและไม่ล่วงรู้หรือรู้เห็นเป็นใจกับการปฏิบัติของผู้ที่ทำหน้าที่ประธานสาขาพรรคนั้น หัวหน้าพรรคชาติประชาชน สามารถตรวจสอบข้อเท็จจริงการประชุมจัดตั้งสาขาพรรคดังกล่าวได้ ก่อนที่จะเสนอให้นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณา แต่ก็ไม่ได้ดำเนินการ จนกระทั่งนายทะเบียนพรรคการเมืองให้ชี้แจงต่อกรณีดังกล่าว หัวหน้าพรรคชาติประชาชน จึงทราบเรื่องและได้โทรศัพท์สอบถามนายคำพันธ์ ทวีกัน ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นประธานสาขาพรรค จึงได้ทราบว่ามีการประชุมประมาณ ๑๕ - ๒๐ คน ส่วนรายชื่ออื่น ๆ ได้นำไปให้ประชาชนในหมู่บ้านต่าง ๆ ลงลายมือชื่อก่อนหน้าที่จะมีการประชุมแล้วจัดส่งให้ทางพรรคชาติประชาชน การกระทำดังกล่าว หัวหน้าพรรคชาติประชาชนจึงมีความผิดฐานแจ้งข้อความอันเป็นเท็จแก่เจ้าพนักงาน

กรณีผู้รับผิดชอบความเสียหายที่เกิดขึ้นกับพรรคชาติประชาชนในการเตรียมการเลือกตั้งของชี้แจงว่าเรื่องนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พรรคชาติประชาชนสามารถดำเนินการทางการเมืองได้ตามปกติ กรณีการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ นั้น สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดยศธร ตรวจสอบข้อเท็จจริงและพนักงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ไปสอบข้อเท็จจริงเพิ่มเติม จากผู้ที่มีรายชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุม ปรากฏว่า ได้สอบปากคำผู้ดำเนินการจัดประชุมและได้รับเลือกตั้งเป็นประธานสาขาพรรค คือ นายคำพันธ์ ทวีกัน ให้ถ้อยคำว่ามีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ ๑๕ - ๒๐ คน ไม่ใช่ ๕๗ คน ตามที่แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ส่วนอีกประมาณ ๓๐ กว่าคน ตนได้ให้ลงลายมือชื่อไว้ก่อนหน้าที่จะมีการประชุมจัดตั้งสาขาพรรค โดยนายคำพันธ์ ทวีกัน เป็นผู้นำมาให้ลงลายมือชื่อที่บ้านซึ่งหัวหน้าพรรคชาติประชาชนก็ได้ยอมรับในกรณีดังกล่าว แต่ก็ได้แจ้งว่าการดำเนินการดังกล่าวได้ดำเนินการถูกต้องตามข้อบังคับพรรคแล้ว

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม เอกสารประกอบของนายทะเบียนพรรคการเมือง และคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของพรรคชาติประชาชนแล้ว มีประเด็นต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคชาติประชาชน เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ ตามคำร้อง ของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า “ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วย

สมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา”

มาตรา ๓๓ บัญญัติว่า “เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง หรือรายการตามมาตรา ๑๓ วรรคสอง (๕) ที่จดทะเบียนไว้กับนายทะเบียน หรือรายละเอียดที่แจ้งไว้ในแบบตามมาตรา ๓๐ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นหนังสือต่อนายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้พิจารณาแก้ไขรายละเอียดดังกล่าว

การเปลี่ยนแปลงตามวรรคหนึ่งจะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้รับแจ้งการตอบรับการเปลี่ยนแปลงจากนายทะเบียน และให้นำมาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ถ้าหัวหน้าพรรคการเมืองไม่แจ้งการเปลี่ยนแปลงตามวรรคหนึ่งภายในระยะเวลาดังกล่าวให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งการเปลี่ยนแปลงนั้นภายในเวลาที่กำหนด การแก้ไขรายการที่ได้ประกาศไว้ตามมาตรา ๑๘ ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

มาตรา ๖๕ บัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง
- (๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน
- (๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕
- (๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง
- (๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๕ หรือ

มาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามิเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้วให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา”

พิจารณาแล้วข้อเท็จจริงฟังได้ว่า พรรคชาติประชาชนได้ประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธร ในวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๘ มีสมาชิกพรรคชาติประชาชนเข้าร่วมประชุม

ไม่ครบตามจำนวนที่กำหนดในข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔๕ ที่กำหนดว่า เมื่อคณะกรรมการบริหารพรรคได้อนุมัติให้ท้องที่ใดหรือเขตเลือกตั้งใดตั้งสาขาพรรคได้ ให้มีหนังสือแจ้งต่อตัวแทนของสาขาพรรคนั้น เพื่อดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคเป็นครั้งแรกภายในสามสิบวัน และเมื่อสาขาพรรคได้ประชุมสมาชิกสาขาเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคแล้วให้แจ้งให้สำนักงานใหญ่พรรคทราบภายในสามสิบวัน เพื่อให้หัวหน้าพรรคแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในสิบห้าวันเพื่อดำเนินการตามกฎหมายต่อไป และการประชุมสาขาพรรคดังกล่าวต้องมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าห้าสิบคนขึ้นไป แต่ต่อมาพรรคชาติประชาชนจะได้จัดประชุมใหญ่สามัญครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ ในวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ เพื่อเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรค ข้อ ๔๕ โดยขอแก้ไขให้การประชุมสาขาพรรคมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมยี่สิบห้าคนขึ้นไป แต่การประชุมใหญ่สามัญเพื่อเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคดังกล่าวได้เกิดขึ้นหลังจากที่มีการประชุมจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมไม่ครบจำนวนตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔๕ ประกอบกับเมื่อพรรคชาติประชาชนได้แจ้งขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคมายังนายทะเบียนพรรคการเมือง นายทะเบียนพรรคการเมืองยังไม่ได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรค ซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๓ วรรคสอง กำหนดว่า การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคการเมืองจะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้รับแจ้งการตอบรับการเปลี่ยนแปลงจากนายทะเบียน ดังนั้น เมื่อพรรคชาติประชาชนยังไม่ได้รับแจ้งการตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคจากนายทะเบียนพรรคการเมือง การประชุมจัดตั้งสาขาพรรคลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธร ในวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ จึงต้องดำเนินการให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔๕ ซึ่งข้อเท็จจริงปรากฏว่าการประชุมจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ ดังกล่าว มีสมาชิกมาประชุมไม่ครบจำนวนตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔๕ คือ ต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่าห้าสิบคนขึ้นไปจึงเป็นการไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ กรณีมีเหตุให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคชาติประชาชนได้ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ศาลรัฐธรรมนูญโดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑๔ คน คือ นายกระมล ทองธรรมชาติ นายจิระ บุญพจนสุนทร นายจุมพล ณ สงขลา นายนพดล เสงเจริญ นายปรีชา เฉลิมวณิชช์ นายผัน

จันทรปาน นายมงคล สระฐาน นายศักดิ์ เตชะชาญ นายสุธี สุทธิสมบุรณ์ พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวโซ นายสุวิทย์ ธีรพงษ์ นางสาวนีย์ อัสวโรจน์ นายอภัย จันทนจุลกะ และนายอุระ หวังอ้อมกลาง เห็นว่า พระราชบัญญัติประชาชนไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ กรณีมีเหตุให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคชาติประชาชนได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ส่วนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑ คน คือ นายมานิต วิทยาเต็ม เห็นว่า พรรคชาติประชาชนได้ดำเนินการหาสมาชิกจนได้จำนวนเกินจำนวนขั้นต่ำที่กฎหมายกำหนด การตั้งสาขาพรรคก็ได้ตั้งสาขาทุกภาค คงมีปัญหาสาขาพรรคจังหวัดยโสธรสาขาเดียวที่มีปัญหานายทะเบียนไม่รับรอง พรรคชาติประชาชนยังมีเจตนารมณ์ที่จะดำเนินการทางการเมืองต่อไป และพ้อมีสักยภาพที่จะดำเนินงานต่อไปได้หากไม่ถูกยุบพรรคเสียก่อน จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้อง

โดยเหตุดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคชาติประชาชน

นายกระมล ทองธรรมชาติ	ประธานศาลรัฐธรรมนูญ
นายจิระ บุญพจนสุนทร	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายจุมพล ณ สงขลา	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายนพดล เสงเจริญ	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายปรีชา เฉลิมวิชัย	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายผัน จันทรปาน	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายมงคล สระฐาน	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายมานิต วิทยาเต็ม	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายศักดิ์ เตชะชาญ	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวช

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายสุธี สุทธิสมบูรณ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายสุวิทย์ ธีรพงษ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นางเสาวนีย์ อัสวโรจน์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายอภัย จันทนจุลกะ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายอุระ หวังอ้อมกลาง

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ